

Άσκηση Ακοής – Σολφέζ – Ρυθμική Αγωγή ΙΙΙ (2025)

ΤΜΕΤ, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Μάθημα 1^ο

Μόνικα Ανδριανοπούλου

1. Συνοπτική επισκόπηση υλικού Γ' Εξαμήνου «Άσκησης Ακοής» - Εσωτερική ακοή, ακουστική αναγνώριση και φωνητική εκτέλεση των παρακάτω (από ασκήσεις και ρεπερτόριο):

- ✓ Διαστήματα μελωδικά, με τη μορφή ατονάλ μελωδίας (=> γρήγορη αντίληψη των διαδοχικών διαστημάτων).
- ✓ Βαθμίδες όλης της χρωματικής κλίμακας.
- ✓ Μελωδία: Χρωματικές κινήσεις, τονικοποιήσεις/μετατροπές, πιο περίτεχνος μπάσος.
- ✓ Συγχορδίες: Τρίφωνες: M, E, ε, A. Τετράφωνες μεθ' 7^{ης}: MM, Mμ, Eμ, εμ, ντιμινουίτα (εε). Συγχορδίες αυξημένης 6^{ης}: It., Ger., Fr.
- ✓ Αρμονία: Δανεισμένες συγχορδίες (iv, vii, ii ή VI), IIN, παρενθετικές δεσπόζουσες (V/ii, V/III [σε ελάσ.], V/IV, V/V, V/vi, V/VII [σε ελάσ.]), συγχορδίες αυξημένης 6^{ης} (ιταλική, γερμανική, γαλλική), diminuita appoggiatura ή ποικιλματική, συγχορδίες μεθ' 7^{ης} (V7, IV7, ii7, vii7), κύκλος 5ών με συγχορδίες μεθ' 7^{ης}, αυξημένες συγχορδίες (I5#, V5#).
- ✓ Ρυθμός: παρεστιγμένα (απλά & δις, κανονικά & αντεστραμμένα), συγκοπές, αντιχρονισμοί, παύσεις, συζεύξεις, 3:2, 2:3, πεντάηχα, 5:2, 2:5, αλλαγή μέτρου
- ✓ Τρόποι: Κάποιες υπενθυμιστικές επαναλήψεις

2. Τρόποι του 'σκέπτεσθαι' περί των ακουστικών δεξιοτήτων

- «Εάν μπορείς να μιλάς, μπορείς να τραγουδάς. Εάν μπορείς να περπατάς, μπορείς να χορεύεις.»

(Wade, B.C., (2004), *Thinking Musically: Experiencing music, expressing culture*. New York: Oxford University Press, στο: ΔΟΓΑΝΗ, Κ. (2011) ΜΟΥΣΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ, ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ: «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ». ΑΘΗΝΑ: ΤΟΠΟΣ)

- «Είμαστε μουσικά όντα: η ιδιότητα αυτή είναι βασικό μέρος της ανθρώπινης κατασκευής μας. Υπάρχουν ειδικές περιοχές στον ανθρώπινο εγκέφαλο, που οι βασικές λειτουργίες τους σχετίζονται με την επεξεργασία της μουσικής.»

(Welch, G.F. (2005). We are musical. *International Journal of Music Education*, 23(2), σελ.117-120)

- «Πολλοί άνθρωποι θεωρούν λανθασμένα ότι η διαισθητική συμπεριφορά είναι έμφυτη. Αυτό αποτελεί σοβαρή πλάνη. Σε κάθε τι που εξασκούμε σταθερά, επέρχεται κάποια στιγμή ένας αυτοματισμός.»

(Sloboda, J. (2005). *Exploring the musical mind*. Oxford: Oxford University Press)

3.

➡ Γενικότερα, είναι σημαντικό να βλέπετε μέσα στα τόσα διαφορετικά αντικείμενα, τις κατευθύνσεις, τα διαφορετικά μαθήματα, ένα κοινό νήμα, και να κάνετε διαρκώς τις απαραίτητες συνδέσεις. Όλα σχετίζονται μεταξύ τους, όλα είναι διαφορετικές εκφάνσεις της μουσικής, και διαφορετικοί τρόποι προσέγγισης, θεωρητικοί και πρακτικοί. Να αναζητάτε την ενότητα και τις πολλαπλές συνδέσεις μέσα στην ποικιλία των επιμέρους αντικειμένων. Τίποτα δεν είναι άσχετο ή περιττό, όλα συμβάλλουν σε μια πιο ευρεία, πλατιά, σφαιρική αντίληψη και του κάθε χωριστού αντικειμένου.

4α. Μαθήματα - Εξετάσεις

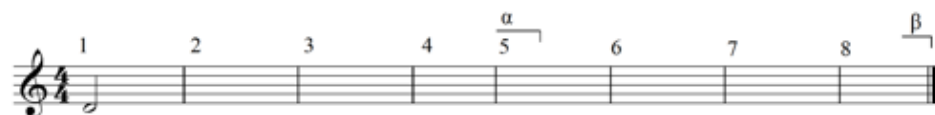
- 13 εβδομάδες διδασκαλίας, με 10 υποχρεωτικές παρουσίες
- Οι εξετάσεις χωρίζονται σε γραπτές και προφορικές. Εφόσον ο βαθμός και στα δύο μέρη της εξέτασης είναι πάνω από την βάση (5), συμψηφίζονται οι δύο βαθμοί
- ‘Τεστ προόδου’ στο τέλος του εξαμήνου: ισοδυναμεί με τη γραπτή εξέταση εξαμήνου (ακολουθεί παράδειγμα)

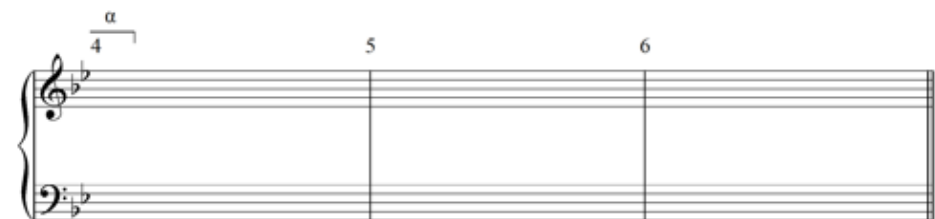
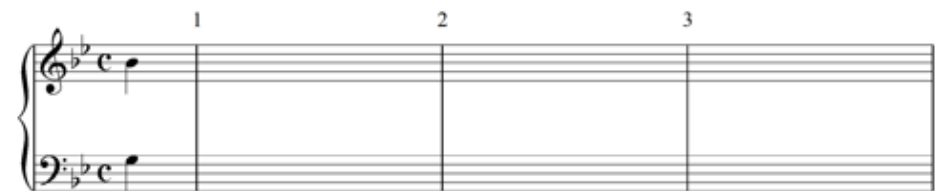
Ονοματεπώνυμο, Α.Μ.: _____

1. Θα ακούσετε μια μονόφωνη ατονάλ μελωδία, που κινείται αποκλειστικά με μισά και ολόκληρα. Θα την ακούσετε αρχικά ολόκληρη, στη συνέχεια σε δύο τμήματα από 6 φορές το κάθε τμήμα, και στο τέλος ξανά ολόκληρη. Συμπληρώστε τις νότες:

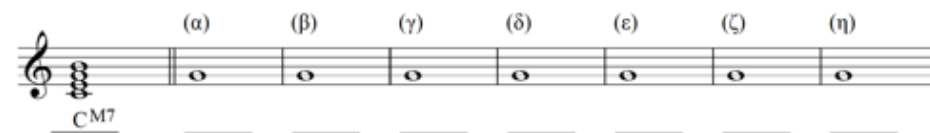
(Σημ.: Προσοχή στην «ορθογραφία», ειδικά όταν χρειάζονται αλλοιώσεις! Η εξαρμόνια γραφή μιας νότες θεωρείται εξίσου σωστή. Για να διευκολυνθείτε, μπορείτε να σημειώνετε αρχικά τα διαστήματα που ακούτε και την κατεύθυνση, π.χ. 4K7, 3μΔ, κλπ, και αργότερα να συμπληρώσετε τις νότες ελέγχοντας προσεκτικά το κάθε διάστημα.)

2. Καταγράψτε στο πεντάγραμμα τη δίφωνη μελωδία που θα ακούσετε, αρχικά ολόκληρη, και στη συνέχεια σε μικρότερα τμήματα:

3. Δίνεται η νότα σολ ως κοινός φθόγγος 7 συγχοριών που μπορεί να είναι τρίφωνες (Μείζονες, Ελάσσονες, ελαττωμένες σε όλες τις θέσεις, Αυξημένη) ή τετράφωνες μεθ'εβδόμης (ΜΜ, Μμ, Εμ, εμ, εε' μόνο η Μμ σε όλες τις θέσεις, οι υπόλοιπες σε ευθεία κατάσταση). Η δοσμένη νότα μπορεί να έχει οποιαδήποτε θέση μέσα στη συγχορία. Συμπληρώστε τις υπόλοιπες νότες κάθε συγχορίας και από κάτω προσδιορίστε τη συγχορία, όπως στο παράδειγμα. Κάθε συγχορία θα ακούγεται τρεις φορές:

4. Στην παρακάτω αρμονική διαδοχή,
(i) συμπληρώστε τις νότες των εξωτερικών φωνών,
(ii) συμπληρώστε τις αρμονικές βαθμίδες κάτω από τον μπάσο, και
(iii) προσδιορίστε τον τύπο της πτώσης στο τέλος της διαδοχής:

(Σημ.: Θα ακούσετε τη διαδοχή ως εξής: 3 φορές με πιο έντονο τον μπάσο, 3 φορές για τη σοπράνο, και 3 φορές για την αρμονία. Το tempo είναι αργό, και θα δίνεται πριν από κάθε ακρόαση: Τέταρτο= περ.30. Σύμφωνα με όσα έχουμε μελετήσει, οι πιθανές συγχορίες διατονικής αρμονίας συμπεριλαμβάνουν: οποιαδήποτε συγχορία της δοσμένης τονικότητας σε ευθεία κατάσταση ή σε αναστροφή, την V/III στην ελάσσονα, και αλυσίδα συγχοριών μεθ'7ης. Οι πιθανές συγχορίες χρωματικής αρμονίας συμπεριλαμβάνουν: iv, IIN, vii^o, (V/ii, IV, V, vi), dim.app., It./Ger./Fr., I5#, V5#.)

Πτώση: _____

5. Θα ακούσετε ένα ρυθμικό σχήμα τεσσάρων μέτρων. Θα το ακούσετε αρχικά ολόκληρο, και στη συνέχεια σε δύο τμήματα από 8 φορές το κάθε τμήμα. Το tempo θα δίνεται πάντα με το άκουσμα ενός μέτρου «έξω». Σημειώστε τον ρυθμό, πάνω σε οποιαδήποτε νότα:

[5.Η αρμονική σειρά]

Ένας τρόπος να αντιληφθούμε τους φωνητικούς υπέρτονους, είναι να τραγουδήσουμε τα παρακάτω φωνήεντα πάνω σε ένα σταθερό τονικό ύψος:

oo – oa – or – o – ar – a – e – é – i – ee – ü

Bannan, N. (2010). Embodied Music Theory: New Pedagogy for Creative and Aural Development. *Journal of Music Theory Pedagogy*, 24, 197-215

Τραγούδι υπερτόνων:

https://www.youtube.com/watch?v=VGbFB91eM34&ab_channel=MiroslavGrosser-OvertoneSinger (1:10)

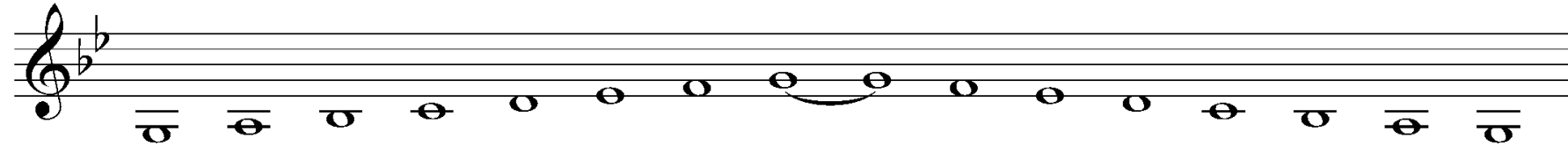

6. Κλίμανες σολ (τραγούδι με ισοκράτη σολ)

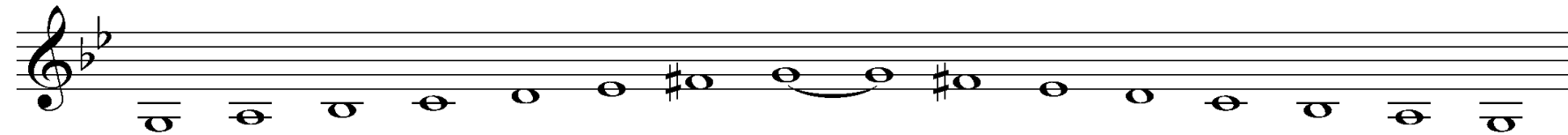
Μείζονα:

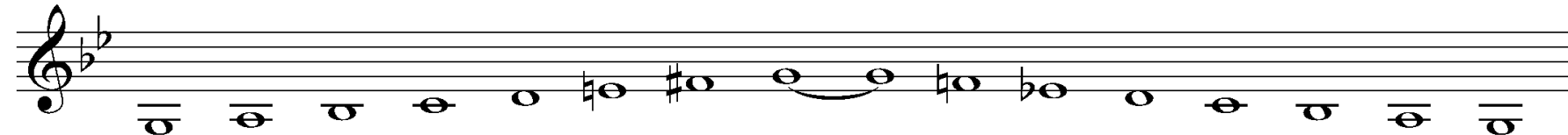
Ελάσσονα - φυσική:

Ελάσσονα – αρμονικός τύπος:

Ελάσσονα – μελωδικός τύπος:

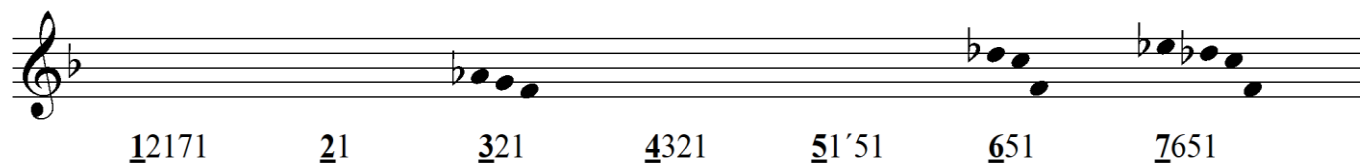

7. Βαθμίδες μείζονας & ελάσσονας κλίμακας (και αλλοιωμένες)

Οι βαθμίδες της μείζονας κλίμακας. Μελωδίες για την εντύπωση τής απόστασης κάθε βαθμίδας από την τονική στο εσωτερικό αυτί (Rifkin, D. & Urista, D. (2006). Developing Aural Skills: It's not just a game. *Journal of Music Theory Pedagogy*, 20, 57-79):

Οι βαθμίδες της (φυσικής) ελάσσονας κλίμακας. Μελωδίες για την εντύπωση τής απόστασης κάθε βαθμίδας από την τονική στο εσωτερικό αυτί:

Οι υπόλοιπες νότες τής χρωματικής κλίμακας (αλλοιωμένες βαθμίδες σε μείζονα/ελάσσονα τονικότητα). Μελωδίες για την εντύπωση τής απόστασης κάθε βαθμίδας από την τονική στο εσωτερικό αυτί:

8. Μελωδική prima vista – απόσπασμα από την όπερα *Tannhäuser* (1845) του Wagner (1813-1883)

(Berkowitz, S., Fontrier, G., & Kraft, L. (1997). *A New Approach to Sight Singing, 4th Edition*. New York: Norton & Company, σελ.286)

111. *Moderato* Wagner: *Tannhäuser*, Act III

Dietrich Fischer-Dieskau – Berlin State Orchestra – Franz Konwitschny

Tannhäuser, 'O du mein holder Abendstern'

https://www.youtube.com/watch?v=9j6vy8M0KFs&ab_channel=musicisgoodforyou, 2':33"

9α. Τρίφωνες συγχορδίες – δομή

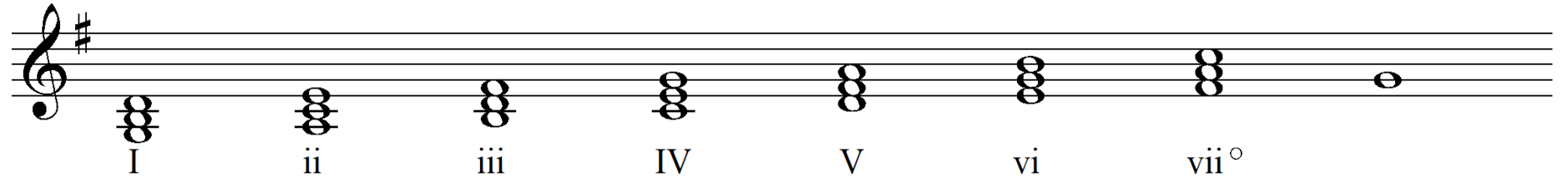
Ευθεία κατάσταση:	A' αναστροφή:	B' αναστροφή:
3η ο ο ο 3η	4η ο ο ο 3η	3η ο ο ο 4η

5 3	<u>Μείζ.</u>	<u>Ελάσ.</u>	<u>Ελατ.</u>	<u>Αυξ.</u>	6 3	<u>Μείζ.</u>	<u>Ελάσ.</u>	<u>Ελατ.</u>	<u>Αυξ.</u>	6 4	<u>Μείζ.</u>	<u>Ελάσ.</u>	<u>Ελατ.</u>	<u>Αυξ.</u>
3 ^η 3 ^η	μ M	M μ	μ μ	M M	4 ^η 3 ^η	K μ	K M	A μ	ε M	3 ^η 4 ^η	M K	μ K	μ A	M ε

9β. Τρίφωνες συγχορδίες πάνω στις βαθμίδες μείζονας κλίμακας

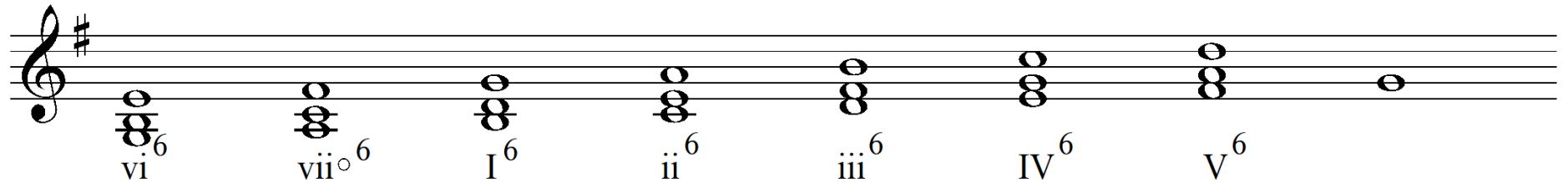
Ευθεία
κατάσταση:

3η ○
3η ○

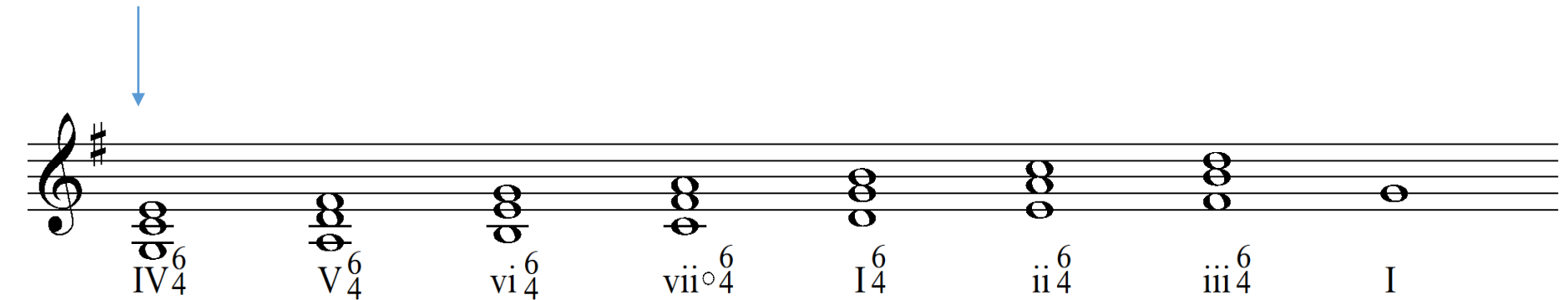
A'
αναστροφή:

4η ○
3η ○

B'
αναστροφή:

3η ○
4η ○

9γ. Τρίφωνες συγχορδίες πάνω στις βαθμίδες μείζονας κλίμακας

Ευθεία κατάσταση:	Α' αναστροφή:	Β' αναστροφή:
3η ○ ○ ○ 3η ○	4η ○ 3η ○ ○	3η ○ ○ 4η ○

1 2 3 4 5 6 7 1

I
vi⁶
IV⁶₄

ii
vii^{o6}
V⁶₄

iii
I⁶
(vi)⁶₄

IV
ii⁶
(vii)^{o6}₄

V
iii⁶
I⁶₄

vi
IV⁶
(ii)⁶₄

vii^o
V⁶
(iii)⁶₄

I

9δ. Τρίφωνες συγχορδίες πάνω στις βαθμίδες ελάσσονας κλίμακας (αρμονικής)

Ευθεία
κατάσταση:

3η
3η

i ii° III+ iv V VI vii°

A'
αναστροφή:

4η
3η

VI⁶ vii°⁶ i⁶ ii°⁶ III⁺⁶ iv⁶ V⁶

B'
αναστροφή:

3η
4η

iv⁶/₄ V⁶/₄ VI⁶/₄ vii°⁶/₄ i⁶/₄ ii°⁶/₄ III⁺⁶/₄ i

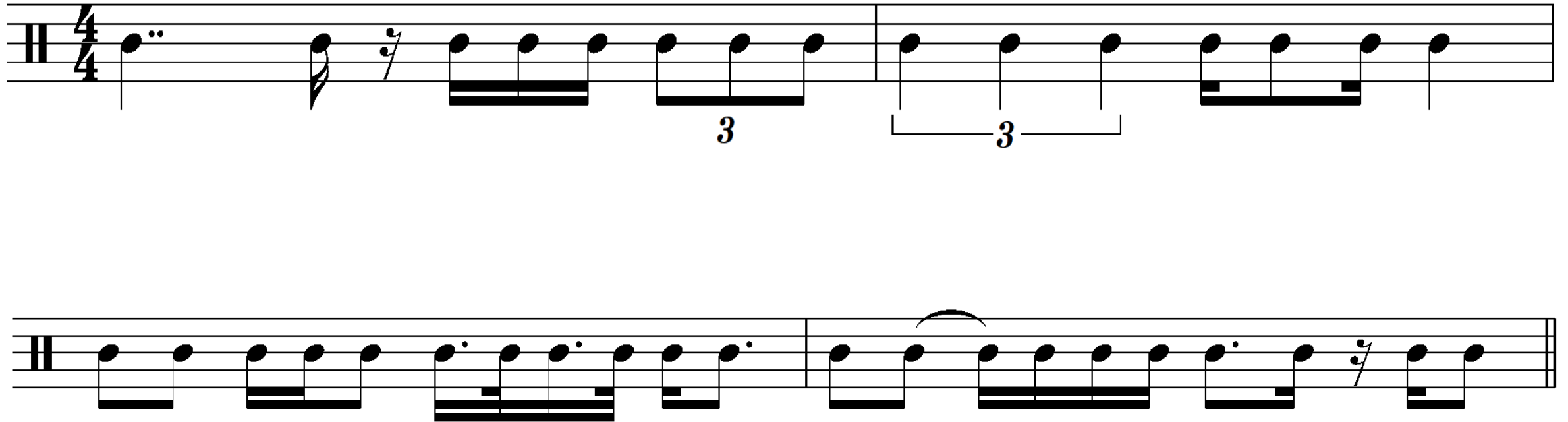
9ε. Τρίφωνες συγχορδίες πάνω στις βαθμίδες ελάσσονας κλίμακας (αρμονικής)

Ευθεία κατάσταση:	A' αναστροφή:	B' αναστροφή:
3η 3η 3η	4η 3η 3η	3η 4η 3η

1 2 3 4 5 6 7 1

i VI⁶ iv⁶₄ ii° vii°⁶ V⁶₄ III⁺ i⁶ (VI)⁶₄ iv ii°⁶ (vii)°⁶₄ V III⁺6 i⁶₄ VI iv⁶ (ii)°⁶₄ vii° V⁶ (III)⁺⁶₄ i

10α. Ρυθμική prima vista

10β. Ρυθμική prima vista

The image displays a musical score for a rhythmic exercise, titled "10β. Ρυθμική prima vista". The score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef and a 4/4 time signature. It contains a series of notes, including a triplet of eighth notes marked with "1 2 3" above them, and a triplet of eighth notes marked with "3" below them. The second staff continues the melody, featuring a triplet of eighth notes marked with "3" below them, and a triplet of eighth notes marked with "3" above them. The third staff concludes the exercise, ending with a double bar line. A final triplet of eighth notes, marked with "3" above them, is shown below the third staff, preceded by a blue and red "≠" symbol.

Ως το επόμενο μάθημα:

- Εξασκήστε το σολφέζ των μελωδιών για κάθε βαθμίδα (διαφάνεια 7). Μπορείτε να το κάνετε ανά πάσα στιγμή, π.χ. πριν ξεκινήσετε να μελετάτε κάποιο κομμάτι στο όργανο, στην τονικότητα του συγκεκριμένου κομματιού.
- Με τον ίδιο τρόπο, εξασκήστε τις συγχορδίες από κάθε βαθμίδα μείζονας ή αρμονικής ελάσσονας κλίμακας (διαφάνειες 9γ, 9ε).
- Τραγουδήστε απ' έξω τη μελωδία από την όπερα *Tannhäuser* του Wagner (διαφάνεια 8).
- Ακούστε το απόσπασμα από το ίδιο έργο*, και δοκιμάστε να αναγνωρίσετε και να καταγράψετε τις συγχορδίες που χρησιμοποιούνται στο αρμονικό υπόβαθρο της μελωδίας.
- Απαγγείλετε τον ρυθμό της διαφάνειας 10α.

*Για το ηχογραφημένο υλικό του μαθήματος, πάτε στο Open eClass > Έγγραφα > (ii)Ηχητικά αρχεία μαθημάτων > Ηχητικά αρχεία Άσκ.Ακ.ΙΙΙ - Μάθημα 01ο.zip

Ένα σωστά προσδιορισμένο πρόβλημα έχει λυθεί κατά 50%.

(Albert Einstein)

Πάντα να ξαναρχίζεις.

(Paul Valéry, Γάλλος ποιητής, 1871-1945)

Une Allée du jardin de Monet, Giverny (1902)
by [Claude Monet](#).